

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

УДК 782.91:82.091+92.102 (Данте)
DOI 10.32461/2226-3209.4.2021.250272

Цитування:

Афоніна О. С. Інтерпретація коду Данте в мистецтві. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021. № 4. С. 123-128.

Afonina O. (2021). Interpreting Dante's code in art. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 4, 123-128 [in Ukrainian].

Афоніна Олена Сталівна,
доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри хореографії
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1627-6362>
aolena7@gmail.com

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КОДУ ДАНТЕ В МИСТЕЦТВІ

Мета статті полягає у вивченні інтерпретацій коду Данте у художніх зразках різних видів мистецтва. У **методології** роботи застосовано методи спостереження, моделювання, порівняння, аналізу та синтезу. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що здійснено аналіз інтерпретацій коду Данте на прикладі образотворчого мистецтва, комп'ютерної гри, мультфільму, музичного оформлення у балетній виставі. **Висновки.** Код Данте є різновидом культурних кодів, які містять загальновідому інформацію. Метод спостереження застосований для фіксації сприйняття художніх творів з метою вивчення коду Данте. Методи моделювання і порівняння дозволили визначити особливості коду Данте при втіленні у різних жанрах і видах мистецтва. В історії образотворчого мистецтва код Данте інтерпретується як у творчості багатьох художників, так і стає творчим процесом митця з узагальненим змістом творів Д. Аліг'єрі, точним застосуванням кодового імені (С. Далі). Порівнюючи вживання коду Данте у комп'ютерних іграх, мультфільмах, констатуємо, що в образотворчому мистецтві і сучасному відеоряді код Данте відтворюється відповідно змісту творів Д. Аліг'єрі. У історії музики, в музичному оформленні балетної вистави код Данте відтворений в узагальненому виді, де домінує звернення до імені, назви творів Д. Аліг'єрі. У лібрето однойменного київського балету код Данте втілений в двох зверненнях: до історії кохання та фрагментарно і узагальнено до твору «Божественна комедія». Музичний ряд балету «Данте» безпосередньо не пов'язаний з кодом Данте, але є намагання авторів знайти алюзії, ремінісценції до музики композиторів (А. Дворжак, Р. Вагнер, Еціо Боссо).

Ключові слова: код Данте, інтерпретація, балет, образотворче мистецтво, музичне оформлення балетної вистави, комп'ютерна гра, мультфільм.

Afonina Olena, Doctor in Art Studies, Professor of National Academy of Culture and Arts Management
Interpreting Dante's code in art

The purpose of the article is to study the interpretational possibilities of Dante's code in artistic samples of various types of art. **Methodology.** Methods of observation, modeling, comparison, analysis, and synthesis were used in the methodology of the work. **The scientific novelty** of the work lies in the fact that the analysis of interpretations of Dante's code on the example of fine art, computer games, cartoons, musical arrangement in a ballet performance is carried out. **Conclusions.** Dante's code is a kind of cultural code that contains common information. The observation method was applied to fix the perception of works of art in order to study Dante's code. Modeling and comparison methods allowed us to determine the features of Dante's code in different genres and types of art. In the history of the visual arts, Dante's code is interpreted both in the works of artists and becomes a creative process with a generalized content of D. Alighieri's works, but with the exact use of the code name (S. Dali). Comparing the use of Dante's code in computer games, cartoons, we state that in the visual arts and modern video series, Dante's code is reproduced in accordance with the content of D. Alighieri's works. In the history of music, in the musical design of a ballet performance, Dante's code is reproduced in a generalized form, where the reference to the name and title of D. Alighieri's works dominates. In the libretto of the Kyiv ballet of the same name, Dante's code is embodied in two appeals: to a love story and fragmentarily and generally to the work "The Divine Comedy". The musical series of the ballet "Dante" is not directly related to Dante's code, but there are attempts by the authors to find allusions, reminiscences in the music of composers (A. Dvořák, R. Wagner, Ezio Bosso).

Keywords: Dante's code, interpretation, ballet, fine arts, musical arrangement of a ballet performance, computer game, cartoon.

Актуальність теми дослідження. Код культури є багатозначним явищем, якому присвячено роботи з інформатики, семіотики, філософії, історії, естетики, культурології. У мистецтвознавстві коди культури поєднують різні рівні визначення, зокрема, історично усталених структур і процесу семіотико-семантичного виявлення змістів і форм творів мистецтва. В історії мистецтва культурні коди як сталі структури завжди були пізнаваними навіть тоді, коли набували нових змістів і форм. Код Данте можна визначити як код імені відомого середньовічного поета, який спрямовує наше сприйняття до змісту його «Божественної комедії» або інших творів, які мають відношення до поета чи його творчості. Потрапляючи у новий контекст, приміром новий жанр (балет, комп'ютерну гру, мультфільм), код Данте змінює своє наповнення, хоча залишається пізнаваним реципієнтами за назвою. Вивчення сучасних творів мистецтва з виокремленням культурних кодів є актуальним дослідженням, яке спрямоване на розкриття змісту відомої інформації.

Мета статті полягає у вивченні інтерпретацій коду Данте у художніх зразках різних видів мистецтва. Завдання дослідження пов'язані з вивченням мистецьких прикладів з втіленням коду Данте, жанрових різновидів, у яких представлений код Данте, музичні образи у балеті «Данте».

Аналіз досліджень і публікацій. Наукову літературу, яка представляє «Божественну комедію» Д. Аліг'єрі, можна умовно поділити кілька різних блоків: філософія (Е. Гарін, Е. Гільсон, І. Голєніщев-Кутузов, О. Доброхотов, В. Карпушин), естетика (О. Грицанов), літературознавство (Л. Баткін, В. Данченко, М. Можейко), мистецтвознавство (М. Алпатов), музикознавство (Б. Асаф'єв, І. Белза, О. Кудряшов). Тому представників-науковців дуже багато. Серед перших коментаторів «Божественної комедії», який назвав комедію «Божественною», був італійський письменник і поет Джованні Боккаччо. На його думку, позначення Данте «Комедія» не повністю передає її задумом і втілення. У всі часи комедія вивчалася філософами, поетами. На сьогодні існує «The Dartmouth Dante Project» [7] повнотекстова база даних з можливістю пошуку, що містить понад сімдесят коментарів до Божественної комедії Данте. Там же знаходиться лабораторія, де є можливість порівняти переклади і тлумачення змісту віршів, передивитися коментарі за 700 років.

Образ-код Данте розлого репрезентовано в образотворчому мистецтві. У мистецькому

доробку італійського живописця флорентійської школи Доменіко ді Мікеліно домінують образи Біблії. Окремим зверненням митця є «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі. Художник акцентує увагу на код Данте, який підтверджується зображеннями Флоренції, пекла, Чистилища, земного раю та небесними сферами. Данте знаходиться перед входом до Пекла. Тож код Данте тут постає як ім'я відомого поета і ті координати, що були присутні у житті (Флоренція) та творчості поета (Пекло, Чистилище, Рай, справедливість, гріх і грішники тощо).

«Божественна комедія» Данте має три частини, кожна з яких містить тридцять три пісні про любов, загибель коханої, загальну справедливість чи її відсутність. Тому у мистецтві використовується багато тем, сюжетів і образів. У митців виникає багато творів з відповідною тематикою. Приміром, на картині «Човен Данте» відомого французького художника Е. Делакруа передано сюжет восьмої пісні Данте, де поет з Вергілієм прямують по річці Стікс. У ХХ ст. С. Далі ілюструє «Божественну комедію» Данте у сюрреалістичних кольорових гравюрах. Мистецтво ХХІ ст. принесло свої інтерпретації Данте. Тепер серед жанрів на першому місці комп'ютерні ігри. Приміром, гра «Devil May Cry» (2001) з головним героєм Данте та його втраченим братом-близнюком Вергілієм. Гра «Dante's Inferno» (2008) ґрунтується на «Божественній комедії», але з такою сучасною версією однієї з частин, що вже не існує перешкод до бачення всіх складових першоджерела. Ще більше візуалізовано сторінки Данте в анімаційному мультфільмі «Dante's Inferno: An Animated Epic at the Internet Movie» (2010) [6].

«Божественна комедія» Данте Аліг'єрі втілена у музичному мистецтві у досить загальному контексті, який міститься у назві творів та композиторських поясненнях. Приміром у симфонічній поемі П. Чайковського «Франческа да Ріміні» знаходить втілення сюжет про трагічну любов заміжньої юної Франчески до Паоло, молодшого брата чоловіка («Пекло», пісня 5-я). Крім того, музика Ф. Ліста стала основою одноактного балету «Данте-Соната» («Dante Sonata», 1941, Лондон) в аранжировці К. Ламберта за «Божественною комедією» Данте і поемою В. Гюго «По прочитанні Данте». Балетмейстер Ф. Аштон сміливо втілює ідеї літературного твору у танцювальній класиці. Ф. Аштона надихнули музичні теми Ф. Ліста. Трансформація тем, набуття ними протилежного образного змісту, різке

зіткнення тем стало основою драматургічного розвитку балету.

Балет «Данте» як спільний українсько-італійський мистецький проєкт з'явився з нагоди 700-річчя від дня смерті Д. Аліг'єрі. У ньому задіяні Посольства Італії в Україні та Італійський інститут культури в Україні на чолі з координатором Ніколо Франко Баллоні. Цей проєкт є визначним у відносинах різних інституцій та країн. Постановка цього балету («Данте» Ярослава Іваненка) увійшла до всевітньої мистецької програми «Dante 700 nel mondo» («Данте 700 у світі»).

Лібрето Ярослава Іваненка написано за мотивами творів Данте Аліг'єрі «Нове життя» та «Божественна комедія», які є кодами пізньої середньовічної культури. Музика, яка була використана у балеті «Данте», підбрана до вистави не випадково. Постановники намагалися передати різні настрої вистави: кохання, смерть, відчай, піднесення. Хореограф згадує, що спочатку у балеті хотів використати музику Е. Гріга, але у процесі роботи з диригентом-постановником О. Баклан над партитурою звернулися до музики, яка яскраво вимальовує контраст земного та потойбічного буття героїв, контраст між «життям з його радощами, надіями» крізь музику А. Дворжака і «невблаганною смертю» музикою Еддіо Боссо. «Та не менш важливо було представити смерть не як остаточний кінець життя, а як перехід в інший вимір – духовний, що, власне, закладено у назві головного гуманістичного твору Данте – «Божественна комедія». Висока християнська ідея вічного життя як нагороди за світлий земний шлях закладалася постановниками при обранні експресивно-виразної музики Еддіо Боссо і романтично-просвітленої у фіналі – Ріхарда Вагнера» [4].

Хореограф зізнається у захопленні книгами Данте Аліг'єрі: «„Нове життя“ – найперший, дивовижний за красою і такий „земний“ збірник — вишукані сонети та трохи прози. Тут уперше ми чуємо ім'я коханої поета – Беатріче. Та „Божественна комедія“ – вершинне творіння, визнаний шедевр поетичного мистецтва і, водночас, енциклопедія з історії, астрономії, ботаніки. Сам Данте писав, що створив цей глибокий філософський і містичний твір, аби „врятувати людей від ганебного стану і провести їх до щастя“. На основі двох цих творів я хотів побудувати балет про життя самого Данте Аліг'єрі» [4].

Зі змісту Прологу дізнаємося про святкування народження хлопчика у відомій флорентійській родині. Цьому хлопчику випала непересічна доля стати видатним

італійським поетом. Мабуть, тому балет починається з музики А. Дворжака «Симфонія № 9. IV частина». Енергія, особливий динамізм, якими наповнена остання частина симфонії А. Дворжака, обрана постановниками для втілення образу юнака з жагою до знань. Крізь оркестр проходить головна тема, яка описується як «Новий світ» та алюзійно переводить наше сприйняття на головного героя. Основна тема, тема кларнетів формують цілеспрямований образ Данте.

У першій дії балету Данте представлено від народження до юнацтва. Коли йому виповнюється дев'ять років, на святі у друзів відбувається знайомство з Беатріче Портінарі. Діти знаходять спільну мову і запрягаються бути друзями навек. Музичне оформлення цієї сцени також з симфонічною музикою А. Дворжака «Симфонія № 9. III частина». Цікаво, що у рукописі композитора ця частина (Скерцо) супроводжується змістом про свято в лісі, де танцюють індіанці». Звичайно, що музика може передати стан радості знайомства, хоча виникають згадки про іншого композитора та його твір – Л. ван Бетховена «Дев'ята симфонія», що заважає зануритися у балет, який дивишся на сцені. Але так буває завжди, коли музика «на слуху», «інтонаційний словник епохи» переслідує музикантів. З точки зору музики для втілення балетної сцени, ритми Дворжака вдало передають зміст сцени. Навіть постійна зміна дво- і тридольного ритмів тільки додають певної рухливості. Сцена побудована у тричастинній формі. Середній епізод досить невеликий, більш повільний зі співучою мелодією. Теми першої частини надають певної тривожності. Це стосується другого мотиву головної та заключної тем. Від трансформованого лейтмотиву виникає відчуття навислої загрози над долею щасливих дітей. Але зараз Данте навчається різним наукам на тлі танцювальних мелодій А. Дворжака, а юна та прекрасна Беатріче демонструє свої успіхи у танцювальному мистецтві. У сценічній дії навчальний процес Данте побудований на чергуванні вчителів різних дисциплін. Кожен викладач має свою характеристику у руках. Тут постановник з гумором, завдяки сценографії у стислій формі передає освітній процес Данте і Беатріче. Музичне оформлення вдало, але й досить поверхово налаштовує глядача на передачу змісту сцени.

Наступна сцена відбувається на балу, коли Данте виповнюється вісімнадцять. Тут зустріч юнаків втілюється музикою А. Дворжака «Серенада для струнних (ор. 22, E-dur). V частина». Нестримна енергія вступу передає

почуття молоді. Активність тем як зміна настроїв та подій супроводжує Беатріче. Її оточують прихильники, вона у центрі уваги. Ніжна, мелодійна тема надихає юнака на нескінченні романтичні мрії про неї. Інтонаційні повтори та ритмічні вдовбування, характерні для танцювальної музики, але тут музики А. Дворжака, тільки підкреслюють розквіт почуттів основних героїв. П'ята частина «Серенади» Дворжака є фінальною. Вона передає дух богемського сільського танцю. У балеті за змістом – бал. Тож основна тема «Серенади», яка побудована на низхідній інтонації, підкресленій акцентами на слабких частках, досить вдало підходить до заклику всіх присутніх на бал. Хоча цей заклик моторошний та несе різні відтінки. Перша тема змінюється насиченим тематичним матеріалом, де діалогізують скрипки і віолончелі. Далі як спогад звучить мелодія з попереднього розділу Серенади («Ларгето»), що для музикантів формує неоднозначне поняття, відчуття музичної непослідовності. Хоча, якщо згадати, балет «Снігова королева» з музичним оформленням, яке містило класичні шедеври та заважало не тільки вникнути у балет, а й зрозуміти його назву. У цій виставі музика відома слухачеві, але все ж не настільки, щоб заважати сприйняттю.

У наступній сцені балету «Любовне Adagio» звучить IV частина з «Серенади для струнних (ор. 22, E-dur) А. Дворжака. У повільній частині Серенади плавна і ніжна мелодія насичена інтонаціями любові та трагедії, чи її передчуттям. Закінчення фраз нестійкі, незавершені, постійно діалогізуючи. Мелодія переходить від одного інструмента до іншого, щемливі інтонації утворюють ознаки майбутньої трагедії. Інтонаційно виникає багато алюзій, але всі вони звернені до складних безрадісних почуттів. Якщо згадати, що це зміст любовної сцени, то стає зрозумілим, що попереду трагедійна розв'язка.

Стає саме так і мрії Данте про щасливе кохання перериваються передчасною смертю Беатріче. Похоронну ходу супроводжує музика сучасного італійського композитора і піаніста Еціо Боссо «Симфонія № 2. IV частина» (Ezio Bosso «Under the Trees» Voices) [9]. Четверта частина симфонії має назву «Between Men and Trees». Це стає символом до подій у балеті «Між життям і смертю, між життям тут та життям там». Музика дуже примітивна, побудована на простих багаточисельних повторах, примітивних інтонаціях зі змінами ритмоформул. Гамоподібні рухи, які на закінченні фраз багато разів повторюються формують уявлення у слухача, що композитор знущується над слухом обізнаних музикантів.

Хоча може для слухачів аматорської музики цей звуковий потік стає трансляцією почуттів Данте, який не в змозі пережити втрату коханої. Тут виникає бажання закінчити прослуховування цієї музики і небажання усвідомити саму подію смерті, яку неможна змінити. Данте від горя непритомніє.

Алюзійно повертаємося до першоджерела, де головний герой твору – це сам Данте. Хоча при прочитанні поеми розуміємо, що образ головного героя і реальна особистість не тотожні, це не одна й та ж людина. Герой Данте більше спостерігач чи глядач, наділений спектром почуттів. Друга дія балету відбувається у потойбічному світі. У балеті Данте тут. Відразу виникають певні алюзії до тих творів, де перша дія – земне життя, друга – потойбічний світ (приміром, «Жизель»). У глибокому забутті Данте опиняється в пеклі. Дух давньоримського поета Вергілія супроводжує його в пошуках Беатріче. Тут згадуємо літературну програму до автографу партитури симфонічної фантазії П. Чайковського «Франческа да Ріміні». У ній послідовно була представлена трагічна історія кохання Франчески і Паоло зі змісту початку і заключного розділу V пісні «Пекло» Данте. Чайковського також вразили ілюстрації Гюстава Доре до «Божественної комедії», а у Київському балеті в оформленні бачимо проєкції на ці шедеври.

Сцена «Подорож Данте та Вергілія Пеклом» також супроводжується музикою Еціо Боссо, але тепер вже з першої частини «Симфонії № 1», яка має назву «Oceans», а частина I «To Plough the Waves» (Atlantic, Allegro Giusto) [9]. Вступ до симфонії викликає алюзії до творів класиків (Л. ван Бетховен), романтиків (Ф. Шопен), мінімалістів. «Інтонаційний словник епохи» (Б. Асаф'єва) або «психологічний словник інтонаційного слуху» (Д. Кірнарської) працює з музичною пам'яттю реципієнтів, спрямовуючи асоціації до різних шарів музичної історії. А за змістом балету Данте і Вергілій мандрують колами Пекла й Чистилища. Перед ними виникають грішники з неймовірними стражданнями. Данте рухається до своєї коханої. Його не може зупинити ніщо.

Оскільки людина не може уявити що саме відбувається у пеклі, то музикою Е. Боссо з її дуже простою інтонаційно-ритмічною основою постановники намагаються досягти у реципієнтів відгуку на сценічні події. Нагромадження нерозвиненої мелодики й ритмічна однотипність призводить до кульмінаційного моменту дії. Під різкі звуки ударних по сходах душі грішників

опускаються до пекла, тут опиняються й Вергілій та Данте. Їх пропускає Люцифер у складному костюмі з двометровими крилами на рухливому металевому каркасі. Символічно, що входження до пекла представлене на сцені у вигляді сходинок. До пекла спускаються сходинами донизу, а в Рай прямують до небес. У музиці одні й ті самі нерозвинені інтонації повторюються з ритмічними варіантами, кожного разу акцент зміщується. Поступово з'являються схожі інтонаційно-ритмічні комплекси, які багаторазово повторюються, що формує образ безвиході. Рухи танцівників також досить однотипні. Вони складаються з класичних та некласичних па з кружляннями, що доповнюються рухами рук. Тут проявилася майстерність Я. Іваненка, його елегантний неокласичний стиль. Хореографу вдалося підготувати солістів до виконання різних технічно та інтелектуально окремих сцен: навчання і пізнання наук, міський бал і безтурботне весілля, похорон і скорботу перед обличчям смерті, жахи аду, світлі надії раю [1].

У наступній сцені звучить Голос Ангела – це сучасна музика «Трисвяте» духовника православної ассирійської громади у Грузії, архімандрита Серафіма (Біт-Харібі). Східні монотонні інтонації зміцнюють впевненість у безповоротності рішення Данте. Він опиняється біля воріт Раю. Тут яскрава сцена з Ангелами, що символізує його «Шлях до Раю». І знову музика Еціо Боссо «Симфонія № 2. Частина V». У балетах, де використовується музика різних композиторів з різними творами, так буває, що музика одного композитора стає лейтмузикою балету, яка зв'язує весь твір у цілісне дійство. Приміром, у балеті «Майстер і Маргарита» Авдиша – це музика Д. Шостаковича, у балеті «Дама з камеліями» домінує Л. ван Бетховен. У балеті «Данте» музична партитура складається із двох видів музичного супроводу: життя – кохання (А. Дворжак), кохання – смерть (Р. Вагнер), потойбічний світ (Е. Боссо). Шлях до Раю супроводжується музикою Еціо Боссо з «Симфонії № 2», підназва частини «Between men and trees (Live)». Назва дещо протилежна місцю знаходження Данте, але з філософсько-естетичної точки зору: Кохання є Життя (Live). Філософія моменту така, що у Данте і Беатріче кохання можливе тільки після смерті. Навколо Данте кружляють бунтівні ангели. Музичний супровід ще й ще нагадує про незворотність того, що оточує людину – смерть. Данте досягає Раю, де відбувається його зустріч із Музою. Дії балету добігають розв'язки. Невипадково, що для фінального Adagio

(«Зустріч Данте і Беатріче у Раю») була обрана сцена смерті Ізольди з опери «Трістан та Ізольда» Р. Вагнера. У цій сцені, як і всій опері, обмаль зовнішньої та сценічної дії. Уся енергія концентрується у почуттях героїв, що характерне й для сцени балету. Музика сповнена чуттєвості, широтою неподільного розвитку. Психологічне навантаження має оркестрова партія. Символічно, що в сцені смерті Ізольди звучать розспівні мелодії любовного дуету з другого акту опери, але ці мелодії мають просвітлене екстатичне звучання. Це також активізує сприйняття балетної сцени, дія якої замовлена зустріччю Данте і Беатріче у Раю. У Вагнера ніч, як і у інших романтиків, стає символом звільнених почуттів. У Вагнера ніч, а у балеті «Данте» Рай стають символом пробудження почуттів кохання, чарівності відкриттів.

Проникливому психологізму балетної сцени сприяють розвинені симфонічні побудови, на відміну від попереднього автора, де бракувало наскрізного розвитку у всіх засобах виразності. Сцена зустрічі героїв у Раю передана гнучкістю та ємністю вагнерівської наскрізної форми, драматизмом найкращого уривку з опери. Про музику цього дуету Р. Вагнер говорив як про мелодійніше начало, яке почувши, вже ніколи не забудеш. Власне, як в опері у Вагнера, так і у балеті «Данте», ця сцена є прикладом неподільності кохання та смерті, де з'єднання закоханих виявляється можливим лише за порогом життя і смерті.

Цікаво, що світловим і сценічним оформленням цей балет нагадує інший балет – «Трістан та Ізольда» французької балетмейстерки Жоель Був'є, в якому використана музика Р. Вагнера. У її балеті бере участь ансамбль кордебалету, свого роду хор: воїни, моряки, свита дівчат і Вішунка. Світлова партитура передає містичний простір, у якому відбувається трагедія закоханих. На темному тлі домінує колірна гама костюмів вишуканої краси, власне, як і у балеті «Данте», де темного тла немає, але насичена кольорова гама доповнює сучасне дійство. І тут вже забуваєш, що це Данте, чи Трістан та Ізольда, Майстер та Маргарита, видовищність стає ознакою часу, музичне оформлення своєю різноманітністю, особливо класичними хітами, відволікає увагу від того, заради чого приходиш на виставу як цілісне утворення, підкорене темі, ідеї тощо. Такий музичний плюралізм, світові рішення, комп'ютерні новації не завжди виправдані. Отже, музика зі сцени «Смерть Ізольди» у Вагнера використана постановниками балету «Данте» для останньої сцени «Зустріч Данте і Беатріче

у Раю». Нескінченні секвенції, які підхоплюють різні інструменти, ритмовані висхідні квартові ходи утворюють хвилі, які здіймаються все вище, передаючи настрій захоплення. Музикознавець А. Кенігсберг, досліджуючи музику Р. Вагнера, пише, що після досягнення «екстатичної кульмінації, лейтмотив томління довго, повільно зживає себе, стихаючи» [3, 98]. В останній раз він виникає (лейтмотив томління) і зникає у «тихих просвітлених акордах». Музичний образ коду Данте у однойменному балеті відповідає основному змісту з протиставленням життя – смерті (А. Дворжак), земного – потойбічного (Р. Вагнер), потойбічний світ (Е. Боссо). Хореографія Данте стимульована розкриттям внутрішньою дією, різними настроями та почуттями. Драматургія вистави ґрунтується на зіставленні масових сцен, які розкривають через стан героїв вузлові моменти, основні етапи загальної дії.

Висновки. Код Данте є різновидом культурних кодів, які містять загальновідому інформацію. Метод спостереження застосований для фіксації сприйняття художніх творів з метою вивчення коду Данте. Методи моделювання і порівняння дозволили визначити особливості коду Данте при втіленні у різних жанрах і видах мистецтва. В історії образотворчого мистецтва код Данте інтерпретується як у творчості багатьох художників, так і стає творчим процесом митця з узагальненим змістом творів Д. Аліг'єрі, точним застосуванням кодового імені (С. Далі). Порівнюючи вживання коду Данте у комп'ютерних іграх, мультфільмах, констатуємо, що в образотворчому мистецтві і сучасному відеоряді код Данте відтворюється відповідно до змісту творів Д. Аліг'єрі. У історії музики, в музичному оформленні балетної вистави код Данте відтворений в узагальненому вигляді, де домінує звернення до імені, назви творів Д. Аліг'єрі. У лібрето однойменного київського балету код Данте втілений в двох зверненнях: до історії кохання та фрагментарно і узагальнено до твору «Божественна комедія». Музичний ряд балету «Данте» безпосередньо не пов'язаний з кодом Данте, але є намагання авторів знайти алюзії, ремінісценції до музики композиторів (А. Дворжак, Р. Вагнер, Еціо Боссо).

Література

1. Друскін М. История зарубежной музыки. Вып. 4. Вторая половина XIX века. Издание шестое. Москва: Музыка, 1983. 528 с.
2. Іваненко Ярослав, «Закохуюсь у кожен свій новий проєкт» [https://i-ua.tv/culture/27839-yaroslav-](https://i-ua.tv/culture/27839-yaroslav-ivanenko-zakokhuius-u-kozhen-svii-novyi-proiekt)

[ivanenko-zakokhuius-u-kozhen-svii-novyi-proiekt.](https://i-ua.tv/culture/27839-yaroslav-ivanenko-zakokhuius-u-kozhen-svii-novyi-proiekt)
(date of the beast 12.07.21).

3. Кенігсберг А. Вагнер и Шопенгауэр // Времен связующая нить: Сб. ст. / Ред.-сост. Л. Г. Даныко. СПб.: СПбГК, 2004. С. 92-100.

4. Максимець С. За коханням у пекло: як у Києві створили балет WEEKEND.TODAY «Данте» https://projects.weekend.today/balet_dante?fbclid=IwAR2-SHd0a3UOJ3pzS-7CuJILhAJxQJAOu93LJsULLN-p3L03rgf-fvtxEo0
(date of the beast 20.07.21).

5. Dante's Inferno: An Animated Epic at the Internet Movie Database <https://www.imdb.com/title/tt1401113/> (date of the beast 20.09.21).

6. Dante's Inferno (2008) <https://www.youtube.com/watch?v=eyLGrqxC22Y>

7. Dartmouth Dante Project: <https://dante.dartmouth.edu/> (date of the beast 20.09.21).

8. Devil May Cry Gameplay – Playstation 2 (2001): https://www.youtube.com/watch?v=D4W_11q6hd8 (date of the beast 20.09.21).

9. Ezio Bosso «Under the Trees» Voices) [\[https://www.youtube.com/watch?v=eIN8okqSza0\]](https://www.youtube.com/watch?v=eIN8okqSza0)
(date of the beast 20.09.21).

References

1. Druskin M. (1983). History of foreign music. Issue 4. Second half of the 19th century. Sixth edition. Moscow: Music. 528. [in Russian]
2. Іваненко Ярослав (2021). 1 “I am cowering near my skin new project” <https://i-ua.tv/culture/27839-yaroslav-ivanenko-zakokhuius-u-kozhen-svii-novyi-proiekt> [in Ukrainian]
3. Koenigsberg A. (2004). Wagner and Schopenhauer. Times of the connecting thread: Sat. Art. Ed.-comp. L. G. Danko. SPb: SPbGK. 92-100. [in Russian]
4. Maximets S. (n.d.). For kohannyam at hell: as at Kyiv they played the ballet WEEKEND.TODAY "Dante" [in Ukrainian]
5. Dante's Inferno: An Animated Epic at the Internet Movie Database <https://www.imdb.com/title/tt1401113/> [in English]
6. Dante's Inferno (2008). <https://www.youtube.com/watch?v=eyLGrqxC22Y>
7. Dartmouth Dante Project: <https://dante.dartmouth.edu/> [in English]
8. Devil May Cry Gameplay – Playstation 2 (2001): https://www.youtube.com/watch?v=D4W_11q6hd8 [in English]
9. Ezio Bosso «Under the Trees» Voices) <https://www.youtube.com/watch?v=eIN8okqSza0> [in English]

*Стаття надійшла до редакції 01.09.2021
Отримано після доопрацювання 27.09.2021
Прийнято до друку 04.10.2021*